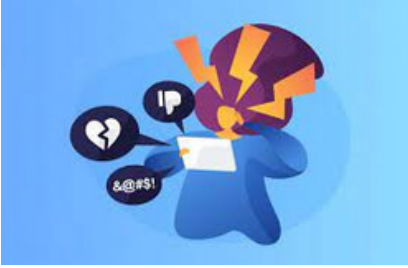

ZORBALIĞIN SANAL HALİ: SİBER ZORBALIK

Zorbalık, bir kişinin veya kişilerin başka bir kişiyi ya da kişileri kasıtlı, tekrarlı ve en azından bir süre devam eden olumsuz davranışlara maruz bırakmasıdır. Diğer bir deyişle zorbalık, savunmasız birinin veya grubun kendinden psikolojik veya fiziksel olarak daha güçlü biri veya grup tarafından olumsuz davranışlara maruz kalma durumudur. (Olweus;1994).

Zorbalık saldırganlığın bir türü olarak kabul edilmektedir ancak bir davranışın zorbalık olarak adlandırılabilmesi için kasıtlı zarar verme amaç taşınması, saldırganlık davranışı sergileyenin maruz kalandan fiziksel veya psikolojik olarak daha güçlü olması, sadece zorbanın başkalarının canını acıtma ve onlar üzerinde hâkimiyet kurma isteğinden kaynaklanması ve süreklilik özelliği taşınması gerekmektedir.(Yaman, Eroğlu, Peker; 2011).

Günümüzde internetin bir kitle iletişim aracı olarak kullanılması, sanal bir sosyal platform olması, bu ortamda zorbalık davranışlarını da beraberinde getirmiştir(Arıca,2011) ve zorbalık davranışlarının sanal ortama taşınmasına neden olmuştur.

Günlük hayatta bireylerin birbirine uyguladıkları zorbalık davranışlarının, sanal ortamlarda yapılması olarak adlandırılan siber zorbalık, internet ya da diğer dijital teknolojileri kullanarak kasıtlı ve tekrarlanan bir şekilde diğer bir kişiye zarar vermek olarak adlandırılmaktadır (Belsey;2007).

Buna paralel olarak siber zorbalığı, geleneksel zorbalık kavramsallaştırması bağlamında “bir ya da birden fazla kişinin elektronik iletişim araçlarını kullanmak suretiyle, belirli bir zaman süresi içerisinde ve sürekli olarak, kendisini savunma gücüne sahip olmayan birisine yönelik gerçekleştirdikleri kasıtlı saldırgan davranış” olarak tanımlamak mümkündür(Smithvedig.,2008).

Siber Zorbalık, bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla bireylerin birbirlerine düşmanlık korkutma, tehdit, sindirme, taciz amaçlı yazılı ve görsel iletileri kasıtlı ve düzenli bir şekilde göndermelerine işaret etmektedir. Bu bağlamda siber zorbalık, kameralı cep telefonları aracılığı ile kurbanların görüntülerini çekmek, çoğunlukla rızası ve haberi olmadan sosyal medya aracılığıyla paylaşmak, elektronik posta ya da cep telefonu mesajları ile aşağılayıcı, alay edici, tehditkâr, cinsel taciz veya şiddet içeren mesajlar göndermek ve yine kurbanla ilişkin karalayıcı, aşağılayıcı web sayfaları hazırlamak gibi birçok davranışı kapsamaktadır (Baştürk Akça, Sayımer, Balaban Salı, Başak; 2014).

Günümüzün benzeri görülmemiş erişilebilirlik seviyesi sunduğu tüm avantajların yanında belli tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Bir anlık iletişim ve erişim dünyasında yaşamaktayız. İnternet üzerinde haberler aşırı derecede hızlı yayılmakta ve sıklıkla da kontrol etmek için bir şey yapabilmekten çok önce daha uzak ve daha geniş alanlara yayılmaktadır.

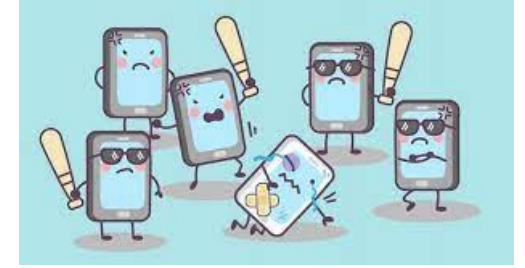

Çocuklar ve gençler için bu anlık ve her yere yayılan kolay ulaşılabilirlik ciddi sorunlara yol açabilir. Çocuklar, diğer çocukları tam bir çaresizlik durumuna götürebilecek dedikodu ve tehditleri kışkırtmakta yeteneklidirler.

Hepimiz siber zorbalığın kurbanı olmuş çocuklar hakkında haberleri izlemiştir ve sıklıkla da bu durum çocukların kendi canlarına kıymalarına kadar gitmiştir. Ve sadece az sayıda ülkede tek tük olaylar olmaktan ziyade, siber zorbalık dünya çapında giderek artan olaylarla gerçek bir salgın haline gelmiş gibi görünüyor.

Siber Zorbalık birçok yolla yapılabilir.

- Parlama (Flaming): Elektronik iletişim kanalları kullanılarak çevrimiçi kavgaların kaba dille ve öfke duygusuyla gerçekleşmesi,
- Taciz(Harassment): Art arda gönderilen kötü içerikli ve hakaret içeren mesajlar,
- İftira(Denigration):Kişinin itibarına veya arkadaşlıklarına zarar verici dedikodu veya söylenti çıkarma,
- Taklit Etme (Impersonation): Herhangi bir kişinin kişisel bilgilerini kullanarak başkalarına -veya kimliğine büründüğü kişi belirli biriye-o kişiye zarar verici çevrimiçi faaliyetlerde bulunma,

- Bilgi veya görüntüleri afişe etme(Outing): Birinin sırlarını ya da utanç verici bilgi veya görüntülerini çevrimiçi paylaşma,
- Aldatma(Trickery): Biriyle başka biriymiş gibi çevrimiçi sohbet ederek, sohbet esnasındaki yazışmaları veya konuşmaları kaydedip, utanç verici olan kayıtları çevrimiçi ortamda paylaşma,
- Dışlama (Exclusion): Kasıtlı olarak birini çevrimiçi bir gruptan ya da forumdan ihraç etme, dâhil olmasını engelleme,
- Siber Taciz (Cybertalking):Tekrarlanan, yoğun bir şekilde taciz, tehdit içeren ve ciddi bir korku oluşturan kötöleme biçimi.

Siber Zorbalığın Önlenmesi (Yöneticiler ve Öğretmenler İçin En İyi 10 Adım)

1.Okulunuz öğrencilerinden siber zorbalık konusunda, anket veya görüşme yöntemi ile veri toplayarak okul bölgesi içinde sorunun durumunu ve kapsamını değerlendirebilirsiniz. Okulda bu konu ile ilgili temel bir ölçüt var ise güvenli internet kullanımına yönelik yaratıcı ve güçlü yöntemler ile okul personeli ve öğrencileri eğitebilir ve bilgilendirebilirsiniz.

2.Zorbalık davranışının her türünün kabul edilmez ve siber zorbalık davranışlarının disipline tabi olduğunu öğrencilerinize öğretiniz. Siber zorbalık konusundaki sorunun nereden kaynaklandığı ve bu davranışların nedenleri hakkında öğrencileriniz ile konuşun. Herhangi bir öğrenci veya kişi tarafından sergilenen bu davranışların suç olduğunu, okuldan uzaklaştırma, adli mercilere konunun aktarılması ve bu davranışlardan dolayı ceza alabileceklerini öğrencilerin bilmeleri gerekir.

3.Bilgisayar, internet ve akıllı telefonların kullanımı ile ilgili sınıfta ve okulunuzda net kurallar koyunuz. Teknolojinin doğru ve akılcı kullanımı konusunda sınıfta ve okulunuzun koridorlarına bilgilendirici ve uyarıcı afişler asınız.

4.Başarılı ve zorbalık sergilemeyen öğrencilerin, sınıftaki öğrenme ortamlarına girmelerine ve yaşamsal deneyimlerini aktarmalarına izin verin. Akran danışmanlık yöntemlerinin kullanılması, akademik başarıyı artıracak gibi zorbalık davranışlarının sönmesine neden olacaktır.

5.Siber zorbalık olaylarının meydana gelmesinden önce okul psikolojik danışmanından destek almalı ve olabilecek durumlar hakkında istişarede bulunmanız yararlı olabilir.

6.Okul kuralları içerisine siber zorbalık davranışlarını içeren, belirgin maddeler koyunuz. Bu davranışların sergilenmemesi yönünde çalışmalar yapınız ve kuralları öğrenciler ile paylaşınız. Siber zorbalık tespit ettiğinizde, zorbalığı yapan bireyler için okul psikolojik danışmanı ile irtibata geçerek olay kimlik kartını oluşturunuz.

7.Sınıf ve okul bilgisayarlarında filtreleme yazılımları ve olumsuz sitelere erişimi engelleyen programlar kullanınız. Bu uygulamaları velilerin kendi evlerindeki bilgisayarlarda da kullanmaları için yönlendirmelerde bulunun. Unutmayın, sadece teknoloji meraklısı öğrenciler ve gençler bu programlar çevresinde çıkış yolları arayıp bulabilir.

8.Araştırmalar, okulda algılanan olumsuz okul kültürü ile siber zorbalık arasında bir bağlantı olduğunu; bununda okul içinde yaygınlık gösterdiğini ve mağduriyeti artırdığını göstermektedir. Bu sebeple okullarınızda, olumlu okul iklimi oluşturun. Saygılı ve bütünlük içinde okul iklimini kurmak ve korumak son derece önemlidir.

9.Öğrencilerinizi, velilerinizi ve çevrenizdeki kişileri siber zorbalığa karşı eğitin. Özel olarak hazırlanmış siber zorbalık eğitimleri kullanın ve sınıf içi tartışma grupları ile konu hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesini sağlayın. Gerekirse bu konuda uzman olan kişileri okula ve sınıfa davet edin. Siber zorbalık hakkında velilerinize bilgi ve broşür gönderin.

10.Siber zorbalık konusunda eğitim vermek için sorumlu siber zorbalık uzmanı belirleyin. Bu kişi, önce eğitimcileri, sonra da tüm okul öğrencilerini ve velileri siber zorbalık konusunda bilgilendirsin.

Kaynakça
Olweus, D. (1993). Bullying at school: what we know and what we can do. Cambridge: Blackwell Publishing.
Yaman, E., Eroğlu, Y. ve Peker, A. (2011). Başa çıkma Stratejileriyle: Okul Zorbalığı ve Siber Zorbalık (1. Baskı). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
Belsey, B. (2007). Cyberbullying: A real and growing threat. ATA Magazine, 88(1), 14-21.
Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., ve Tippett, N. (2008). Cyberbullying: its nature and impact in secondary school pupils. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 49(4), 376-385.
Arıcak, O. T. (2011). Siber Zorbalık: Gençlerimizi Bekleyen Yeni Bir Tehlike. Kariyer penceresi, 2 (6), 10 –12. www.deletecyberbullying.eu
www.sibersuclar.com
Hazırlayan: Mesleki Dayanışma Komisyonu Üyesi
Uzm. Psikolojik Danışman Uğur ÇAPULCUOĞLU
Düzenleyen: Psikolojik Danışman Yasin AKDAĞ

İSLAHIYE REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ZORBALIĞIN SANAL HALİ:
SİBER ZORBALIK
(YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN BROŞÜRÜ)